

Landskap: Småland Uppptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Algatan 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Klas Jonsson
Upppteckningsår: 1945 Född år 1876 i Nydala

Seder och föreställningar vid julen.	s.1
Seder och försställningar vid påsk.	s.4
Vårfrudagen.	s.5
Några nyårsseder.	s.6
Bruk vid sådd och skörd.	s.7
Kreaturens släppdag.	
Gärningar i ny.	s.8
Tid att hugga nyttoträd.	
Tiden för halvfodrat.	
Sommar-och vinterhalvår.	
Väderleksmärken, skördemärken.	
Övernaturliga väsen.	s.9
En trollhistoria.	
Skomakarn i kyrkan julanatta.	s.10
Nydalabo med svartkonstbok och spiritus.	s.11

Jättesten vid Timmerhult.	
Eld på Turedan.	
Om virvelvindar.	s.12
Vargskall på våren.	
Björkdragning.	
Fästmans-och fästmögång.	s.13
Skördemärke.	
Förfärdigandet av bastrep.	
De sex rotarna i Nysala.	s.14
LäkeDOMSVÄXTER.	
Nyttoväxter(utom läkeDOMSVÄXTER).	s.15
Sägner omh talesätt om träd,växter och djur.	s.17
Folkliga växtnamn.	s.19-22

ACC. N:R M. 9985: /

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Seder och föreställningar vid julen.

Lussenatten gick ungdomarna lussegubbar. Då skulle de klä ut sig, så ingen kände igen dem. Ibland hade pojkarna klätt ut sig till flickor och flickorna till pojkar. Så gick de omkring i gårdarna och fick nåt att äta.

Julfisken skulle läggas i blöt vid Lusse. Julbaket skulle börjas 14 dar före jul. Det bakes tre sorters bröd! grovbröd, mellanbröd och enebärslimpor. En kaka av var sorten gömdes till dem som sådde om våren. Julslakten var 14 dar före jul. Då skulle en vara uppe klockan tre på natten. Julbyken kom efter slakten. Julbrygden var tre dar före jul, så att ölet var färskt till julaften. Julveden bars in den före julaften och staplades upp fint vid spisen. Den var fint huggen efter mått.

Tomasmässodagen skulle allt vara stilla. En fick inte spinna. 2/dec.

Det första en gjorde på julaften var att sätta upp julkärven till fåglarna. Det var sista kärven i trösken, som användes till julnek. Den användes sedan som botemedel till kreaturen.

Klockan tolv var det dopp i grytan. Sen skulle alla bada. Det sista en gjorde före kvällsmat var att ge kreaturen foder. Hästarna fick havre, och korna fick det finaste höet. En skulle ropa i örona på

ACC. N:R M. 9985:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kreaturen: Nu är det jul.

I mitt föräldrahem fanns det gran och julklappar. Det var grannarna som kom och slängde in julklappar. Den som slängde, skulle försvinna fort. Om han blev fast, skulle han in i stugan och bli trakterad. Eller också hade de skrivit på julklappen, vem som skulle ha den. Det fanns andra julklappar också. Husbonden gav tjänarna julklappar och föräldrarna barnen, om de hade råd.

Klockan 8-9 var det kvällsmat. Då var det gröt, kvällsmat och dricka. Maten skulle stå framme hela helgen. På natten skulle en ligga i julhalmen. Men det var före min tid. I mitt föräldrahem hade de hackat tallris på golvet. Tomten låg under bordet julkvällen och skulle ha av all maten. När de åt gröten, skulle de rimma. Ett grötrim var t.ex. så här: Denna gröt är kokt i fat och inte i en gryta,

för att han inte ska tryta.

Till julen hade de stöpt ljus. Det var tre sorters. Det skulle vara ett tregrenaljus till julbordet, ja, de rike hade två. Så var det små ljus och större.

De kunde spå vid jul också. Under kvällsmat på julafton, kunde någon gå ut och se in genom fönstret. Den som syntes huvudlös vid

ACC. N:R M. 9985:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

bordet, skulle dö under året. - Om bränderna i brasan inte brann jämnt, skulle det bli splittring i huset. Askan efter julbrasan använde de som gödsel för linet.

Inga redskap fick ligga ute på julen. Tomten ville inte det. Om de låg ute, tog han bort dem.

När de körde till julottan, hade de bloss av tőrestickor. Från ottan körde de i kapp. En i hushållet höll hästen färdig, så att det bara var att sätta sig upp. Den som kom först hem, skulle först få in sin gröda. Juladan skulle en annars vara hemma. Då fick en inte ens diska.

Annandan fick vi Staffans bulle och minst en halv liter mjölk till frukost efter morgonsysslorna. Den dan red de Staffans skeep. Det var en som red före med ett följe efter. De var utklädda, så ingen skulle känna igen dem. Så sjöng de Staffansvisan. När de kom till gårdarna, blev de bjudna på något. De red inte i kapp, för det skulle vara lite helgdagsaktigt. - Måka fick man inte förrän på tredjedan. Den gödseln var det då något särskilt med, så den kastades på trädgårdslanden. Den dan skulle en vattna hästarna i rinnande vatten, om det fanns på ägorna.

ACC. N:R M. 9985:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En skulle rida dit.

Trettonafton och trettondan kom stjärngossarna. De var klädda i vita skjortor. Den som bar stjärnan, hade en bricka om huvet med tre ljus i. Ibland också ett ljus på vardera axeln. Brickan var lindad med vita band, och ett vitt band hade ljusbäraren om hakan. De andra hade vita te-toppmössor. Det var fyra på var sida om stjärnbäraren. De sjöng Staf-fansvisan de också. Så hade de med sig en, som samlade hop pengar i en pung, och de pengarna fick de fattiga.

Nyårsdan skulle allt vara färdigt till klockan 12. Den som var först uppe den dan, skulle vara först uppe hela året.

Knutsdan var det lek i gårdarna. Då kastade de också ut granen. Men den fick en inte hugga upp till ved. Det var farligt. Utan den skulle ruttna ner. Om en tog den till ved, kunde en bli sjuk.

Seder och föreställningar vid påsk.

Till palmsöndag satte de in palmer. De drev sälle och kallade det det för palmer. Svarta måndag skulle en inget särskilt ~~med~~dragande arbete ha för de onda andarnas skull. Bara stillsamt arbete var tillåtet. All kringgärning var förbjuden, Vita tisdag åt folk fastlagsbullar. Den

ACC. N:R M. 9985: 5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

dan sas också ohyran bort. Dymmelonsdag fick en inte springa barfota, även om det var vackert väder. Då fick en dymmelen, en sjukdom, som var i jorden. Den dan och hela veckan fick en inte ge bort mjölk, för då kunde den som lånade, ta ens mjölk. Skära torsdag gjorde en skärtorsdags- 2 skare. Den kunde en bota kreaturen med sedan. En skulle också hänga en lie över lagårdsdörren. Den dan sköt de efter påskkäringarna. Långa fredag åt de stinnkakor. Såna kallades förr mjukadoner. Det bakades tillräckligt för hela dan. Påskalördag var det påskeldar. Den som kunde hoppa över elden oskadad, skulle bli fri från sjukdom under året. De unga lekte kring elden såna lekar, som de har i skolan nu, t.ex. änkeleken och Flickan hon går i ringen med röda gullband. Påskadan åt de ägg till frukost. Men de åt inte ägg på påskalördag. En skulle gå upp tidigt och se, när solen dansade. Det gjorde hon i glädjen över Jesu uppståndelse.

Vårfrudagen.

Vårfrudan bär tranan ljus i säng. Då fick en inte tända ljus varken i hus eller ~~XXXXXX~~ lagård. Den dan skulle alla gå i kyrkan utom den som var hemma och vaktade huset.

ACC. N:R M. 9985:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Några nyårsseder.

Det var inte så allmänt med nyårsgåvor som med julklappar.
De gavs på samma sätt genom att någon kastade in dem genom dörren och försvann. Mest gavs de till såna, som inte hade varit anträffbara under julen.

En tog också spådomar för väderleken av nyårsnyet liksom varje ny. Om nyet stod lodrätt och särskilt om det var uddvasst, skulle det bli regningt halva kvartalet. Om det stod vidöppet med uddarna uppåt, blev det inget regn. Det är ett säkert märke.

ACC. N:R M. 9985: 7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bruk vid sådd och skörd.

13.5.
Linneadan.

Sådagat. Bönorna skulle sås ^{helst 27. maj} Beda-dan, ^{20.5} linet Karolina-eller

Sysslor i vårräppen. Havren fick inte sås senare än åttonde veckan. Kornet såddes i sjätte veckan. Potatisen sattes i tionde eller senast i nionde veckan. I mitten på tionde veckan hade de förberedande vårbruk.

Höstplöjningen . Den 1 okt. skulle plogen i jorden.

Skördebruk. När den som slog, kom till de sista stråna på åkern, samlade han ihop dem med lieudden och sa till den som band: "Här har du haren. Ta 'n nu." - Somliga lämnade de sista stråna kvar till glosen. - Sista äpplet skulle hänga kvar på trädet, annars blev det ingen mer frukt. - Tredjedag jul skakade de fruktträden och bad om god frukt. Sen band de halm om träna, där de hade skakat.

Kreaturens släppdag.

Om det regnade den 9 maj, skulle en släppa ut kreaturen, för då blev de starka i ryggen. Det är en senare sed att släppa dem den 1 juni. Under alla omständigheter fick en inte släppa kreaturen före den

ACC. N:R M. 9985:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14 mars.

Gärningar i ny.

Kornet skulle en så i ny, annars blev det brönax(sotax). Slak-
ten skulle ske i ny, för då skulle den nye grisen bli lika stor som den
gamle. Den nye grisen skulle vara köpt samma dag den gamle slaktades.

Tid att hugga nyttoträd.

Allt nyttoträ skulle huggas i februari.

Tiden för halvfodrat.

Sex veckor efter Kyndelsmäss skulle en ha halvfodrat. Men så
var det aldrig, för så mycke hö hade en inte.

Sommar-och vinterhalvår.

Sommarhalvåret börjar den 1 april och vinterhalvåret den 1 okt.

Väderleksmärken, skördemärken.

Om det är vackert vid Birgitta, skall det bli vackert under sju
veckor. - Om det är vackert vid Mikael, så får en så på knalle(d.v.s. det
blir en torr vår). - Om det är vackert vid Mikael, blir det mycke halis.
- Om det regnar på sjusovardan, blir det regn i sju veckor. - När Marta
pinkar på nöttera, blir det inga kärnor. (Och det var ledsamt, för jul-
nöttera var det käraste vi hade).

ACC. N:R M. 9985:9

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Övernaturliga väsen.

Odens jakt. Oden var en krigaregestalt med svärd vid sidan. Han red på en vit häst och hade tre hundar före sig och tre efter. Jag tror, att Odens jakt var svanarna på hösten.

Sjöfrua i Rusken. Hon var grann men var ihålig bak. En skul-² (Lindö) le akta sig för henne. En fick inte göra henne någon förtret, för då fick en inte fiskelycka. En gång såg folk, när hon betade sina får på Lindö.

Lyktgubbar skulle en vara rädd för.

När åskan gick, sa folk: "Gofar kör."

I Pyttemon mellan Ohs och Skuggebo fanns en drake. Det brukte min far berätta. Draken var en stor jätteorm. Om dagarna lå han ut skatten i en stor hög. Hörde han nån komma, lå han sig i ring och bet sig i stjärten. Då blev han en hjulorm, och så störtade han sig på folk och bet dem.

En trollhistoria.

En gång var trollgubben så later, att han ingen mat ville skaffa. Då gick trollkäringa till en bonde och bad att få bröd. Bon-

ACC. N:R M. 9985:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
✓ARKIV

den tog en grissla och slog till henne och körde ut henne. "Ja ska för-
göra de,"sa hon. "De kan inte du,"sa bonden och slog henne en gång till.
"Vad heter du?"sa kärningen. "Ja heter Själv,"sa bonden. Så gick troll-
kärninga hem och klagade för gubben!"Di har slajet me." "Vem har gjort
de?"frågade gubben."Själv,"sa gumman. "Ha,ha,ha,själv göra och själv ha"
sa gubben.

Skomakarn i kyrkan julanatta.

En skomakare slog vad om att han skulle sitta i kyrkan julanatta
och göra ett par stövlar. Men han gick först till prästen och bad om råd.
Prästen sa,att skomakarn bara skulle sitta innanför altarringen,och om
det kom nån,skulle han låna ut altarboken till den.Bara den som tog emot
boken,var en redig människa.-Skomakarn gjorde så och fick vara i fred.
På natten kom det en hop gästar insläpandes med männis|kor,som de plå-
gade och flådde och stack ut ögonen på. Så kom de fram till skomakarn
och talade med honom. Men han lånade dem altarboka,och de tog inte emot
den. Framåt morgonen kom prästen in i kyrkan.Skomakarn var misstänksam
och sa:"Ä I av Satans gehäng,så gå tillbaka!" Men prästen tog boka,och
då begrep skomakarn,att det stod rätt till.

ACC. N:R M. 9985: //

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nydalabo med svartkonstbok och spiritus.

Skräddare Kalle Gov i Svensbygd hade svartkonstbok och spiritus. En gång kom det en bonde till honom och ville låna pengar. "Jag har inga pengar," sa Gov, "men kom igen i afton, så har jag fått in." Vid sextiden kom bonden tillbaka. Då tog Gov och lyfte på sin spiritus och tog upp den ena sedeln efter den andra. "Jag kan göra sedlar, medan du sover," sa Gov till bonden.

Jättesten vid Timmerhult.

Vid första grinden från Timmerhult till stora landsvägen låg ett berg, som kallades Getaberget. Det hade liksom en trappa opp, som jättarna gick på. Överst var det märken efter två stora fötter. Det fanns också fördjupningar, där jättens getter hade sina skäppor ståandes.

Eld på Turedagen. (28 april)

På Turedan tog de en tjärtunna och satte på en så hög stång de kunde få tag i. Sen roade sig folket kring den. En karl höll folket borta, så ingen blev skadad av eld från tunnan. Eldarna vid påsk och midsommar var risbål, som kallades eldkasar. - Jag var själv med om

(Kalle. midsommar)

ACC. N:R M. 9985:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ett fira Turedan, när jag var ungefär 18 år. Det var på Lustakulle.

Om virvelvindar.

Om det kom en virvelvind, skulle en spotta i den, helst tre gånger, för annars fick en alla slags sjukdomar.

Vargskall på våren.

Den 1 maj, eller om den var en söndag, dagen efter 1 maj hade de vargskall. Det var strax innan de släppte vall. Det kom en karl från var rote, och ett garn från vardera två rotar. Karlarna satte upp näten och bildade sedan en drevkedja. Den siste vargen med bo här i Nydala togs i Klosterberget vid Månstorp i slutet av 1700-talet eller början av 1800-talet. Min farfar var sju år då och var med. Men det har kommit vargar strykande senare och blivit dödade.

Björkdragning.

I min ungdom hade de björkdragning, sen föll seden bort ett tag, men så tog de opp den igen.

Björkdragningen skall vara andra lysningsföran. De hugger en kraftig björk och släpar henne med rotändan först till huset. När de kommer fram till huset, sätter de sig i björka och sjunger. Så blir de bjudna på kaffe. Efteråt går de och hugger opp björka på vedbacken.

ACC. N:R M. 9985:/3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den veden läggs för sig själv. Den skall vara fint huggen och skall vara till kaffeved. Riset läggs också i ett särskilt lag för sig. -Meningen med björkdragning är, att det skall komma välmåga och lycka till huset.

Fästmans-och fästmögang.

När äktenskapet var bestämt, och när det var bestämt, var de unga skulle bo, gick fästmannen på våren och fick såasä i stugera. Det har jag själv gjort. -På hösten gick fästmöa. Hon fick ull och lin, linne, ett lakan, ett par handdukar o.s.v. Nu går inte fästmöa, men det minns jag. -Det var en bra bosättningshjälp. De förmögna gav dessutom lysningspresenter, som vi gör nu.

Skördemärke. Vi

Vita mårer och tomma laér. (Om det är mycket ängsull, blir det dålig skörd).

Förfärdigandet av bastrep.

De finaste bastrepen får en av lind. När vårarbetet är slut, får en kvistar, buntar ihop bakdelarna och lägger dem i vatten. De hålls nere med en sten. Så får en se efter då och då, att de inte röts för möe. När de är lagoma, tas de opp och garvas med en slö kniv. En drar med barksida opp, så barka går bort. De flätas ihop tvåtott och

ACC. N:R M. 9985:14

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

tretott. Tvåttott är bäst till höbåge.

De sex rotarna i Nydala.

De sex rotarna i Nydala var: Nydala, Rössved, Siggaskog, Långö, Svensbygd och Dala.

LäkeDOMSVÄXTER.

Blodrot användes mot sommarsjuka hos korna. Renfana mot magplågor. Johannesgräset kokades med smör till salva. Malört mot flera sjukdomar. Renfana (*Achillea millefolium*) användes, om djur får ~~hög~~ avföring. Växten kokas ganska väl, spadet avsvälnas och ges in. Johannesgräs (*Hypericum*) botar också andtätta. Växten kokas, och spadet drickes. Humlekottar i sin fulla kraft användes mot flen. De kokas, tills vattnet blir lite brunt, spadet avsvälnas, och juver och spenar gnidas med det. En får hålla på, tills juvret har fått tillbaka sin rätta form och blivit lent. Libsticka användes, när en ko hade kalvat och fått blod i mjölken. Särskilt gällde det kvigor, som blev bra kor. Bladen kokas eller ges kon råa. Ett gammalt, beprövat medel.

ACC. N:R M. 9985:15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nyttoväxter(utom läkedomsväxter).

Vit skatros(Stellaria graminea)lägges i vatten.Det blir då ett fint handvatten,som gör händerna lena efter grovt arbete. Skogsfräken (Pteris aquilina)användes förr av fattiga till bolsterfyllnad. En fick bara inte låta dem bli för gamla. Gruskål(Knautia)slås och hackas till svinen,som tycker mycket om den födan. Gul,blå och grön gökamat(Lathyrus pratensis,Vicia cracca, ?)ges till kreatur,som inte vill ha grönfoder.Detta tar de strax.

Nässlor. Nässlan kallades förr i Nydala näter.Sen kallades den nättla och ^{nu}kallas den nässla. Vi skiljer på vassnässla och stora nässlan. Det är den stora nässlan,som användes i hushållen.

På tidigt stadium tog en nässlan och använde toppen och lite blad neråt. Folk använder nässlan enbart och blandar inte ihop den med andra grönsaker. Den användes till att laga nässelkål.Var det nån bestämd dag den användes,så var det före Vilhelmadan innan 13ans veke. En skulle hylla sommarn med att äta grönt. Nässelkål lagades så,att nässlerna välldes och hackades. Om det fanns färskt kött,skars det i tärningar och blandades i. Ägg,mjölk och vetemjöl vispades och koktes av med. Somliga tog ett ägg,vetemjöl och socker till klimpar.

ACC. N:R M. 9985:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nässlerna gav en till höns och svin. De torkades och göm-
des. När de skulle användas, höll de en skållhett vatten på dem och hacka-
de dem. Sen blandades det i havremjöl. Det var en begärlig föda. Men
sant hinner de inte med nu. Hönsa värpte bra, och svina fick bra matlust.
-Om nässlerna fick stå länge, blev det kvalster (nässelfjärilslarver) på
dem. Då skulle de genast avhuggas och bäras bort, för om kreaturen åt sant,
blev de sjuka, så en kunde få värpumpas dem. Annars var nässler inte skad-
liga.

Nässler användes till nässlelin. De röskades och bereddes
sen nästan på samma sätt som spånadslin. Men de fick inte ligga för län-
ge, så halmen tog skada. Först skulle en brytja dem med en bröte. Den var
likadan som en linbröte fast mindre. Sen skulle de skäktas med tunna
skäkteträ och häcklas med en vanlig häckla. En skulle bara alltid arbe-
ta på ett lent sätt och med lina händer. Tutta (tottarna) som en fick, skul-
le en lägga i papper eller linne.

En gjorde också sytråd, som skulle användas till att sy
nätteltyget med eller brodera med. Det gick till på vanligt sätt, men det
skulle vara en väl inspunnen spinnrock och en van spinnerska.

ACC. N:R M. 9985:17

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Förr använde de också nässler till färgmedel. Det blev en gräsgrön färg, om de också tog betemedel, annars blev det gröngult. Ända in på slutet av 1800-talet hade ^{de} gröna eller grönrandiga klänningar och även förkläden. Det var den delen av nässlan från mitten till toppen som gav färg. Roten gav en grå färg.

Här i Nydala odlade de inga nässler. Men på gränsen mellan Blekinge och Småland kunde de göra det för att ha till färger och lin.

Nässlera blommor i början av juni på bördig jord. Men det är olika efter läge och jord. De gav klarare färg vid blomningen.

Tyger som gjordes av nässler, blev så dyra och fina, så bönderna hade inte råd att själva behålla dem.

Sägner och talesätt om träd och djur.

Alen säger: Hogg me inte, för då bloar ja.

Ena säger: Hogg me inte, för då sticks ja.

Björka säger: Hogg me inte, för te sömmarn ska ja stå bru.

Aspa säger: Hogg me inte, för då gräter ja.

Talla säger: Hydda du me, så ska ja skydda de.

Rågen säger: Bädda väl unner me, höljer me gör ja själv.

ACC. N:R M. 9985: 18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

(d.v.s. en ska plöja djupt och harva ytligt).

Turturduvan säger: Du, ~~du~~, skatut, som tok mina sju, sju.

å la dit dina tu, tu, -hut. (Förr i världen hade skatan två och duvan sju ägg, men nu är det tvärtom).

Björnen säger: Om det kommer tolv kärar för å skjuta me, så står ja me. -Han sägs ha tolv mans styrka och sex mans vett.

När lommen flyger mellan fiskeställena, säger han: Tre kapper på ra, tre kapper på ra.

När svalan kommer om våren, sitter hon på takåsen och säger: Jungfru Maria skyller me för att ja har tajet nål å trå å vax, fingerborg å sax, men nu ljuger ho.

ACC. N:R M. 9985:19.

Folkliga växtnamn.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vit blåklocka

gul gökmat

gruskål

stor hunnäxing

gul konvalje

Johannesgräs

blå gökamat

prästkraige

mjölktistel

hästhov

skogsfräken

röd gökamat

slåttagubben med sina tre pajka

hunnäxing

gul kajört

vit kajört

lilla blodblomman

Malva moschata

Lathyrus pratensis

Knautia arvensis

Angelica silvestris

Solidago virgaurea

Hypericum

Vicia cracca

Achillea ptarmica

Hieracium

Tussilago farfara

Pteris aquilina

Lathyrus montanus

Arnica montana

Pimpinella saxifraga

Galium verum

Galium boreale

Potentilla erecta

ACC. N:R M. 9985: 20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gul hummelört	Melampyrum pratense
vit skatros	Stellaria graminea
renfana	Achillea millefolium
groblad	Plantago major
tysk monkaskalle	Matricaria inodora
syre	Rumex acetosa
liten monkaskalle	Matricaria suaveolens
bläckborre	Calla palustris
mäld	Chenopodium album
stenplister	Prunella vulgaris
kältistel	Lapsana communis
bönerot	Artemisia vulgaris
svinasylta	Polygonum persicaria
käringatand	Lotus corniculatus
rödnejlika	Erodium cicutarium
älgagräs, viter malört	Filipendula ulmaria
smörblomma	Ranunculus acris
bläckros	Alisma plantago-aquatica
kardborre	Actium lappa

ACC. N:R M. 9985:22.

slinnet

Vaccinium myrtillus

nattpion

Platanthera bifolia

vitsippa

Anemone nemorosa

blåsippa

" *hepatica*

näckros, vit

Nymphaea alba

" , gul

" *luteum*

vassnässla

Urtica urens

stor nässla

" *dioeca*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9985: 20.

gul hummelört

vit skatros

renfana

groblad

tysk monkaskalle

syre

liten monkaskalle

bläckborre

mäld

stenplister

kältistel

bönerot

svinasylta

käringatand

rödnejlika

älgagräs, viter malört

smörblomma

bläckros

karäborre

Melampyrum pratense

Stellaria graminea

Achillea millefolium

Plantago major

Matricaria inodora

Rumex acetosa

Matricaria suaveolens

Calla palustris

Chenopodium album

Prunella vulgaris

Lapsana communis

Artemisia vulgaris

Polygonum persicaria

Lotus corniculatus

Erodium cicutarium

Filipendula ulmaria

Ranunculus acris

Alisma plantago-aquatica

Actium lappa

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

isus

vulgare

aphanistum

vulgaris

emorus

stre

major, minor

vense

uliginosum

lustre

um leucanthemum

midalis

ilix-femina

medium

cyanus

officinalis

autumnalis

ris

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 9985: 20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gul hummelört

Melampyrum pratense

vit skatros

Stellaria graminea

renfana

Achillea millefolium

groblad

Plantago major

tysk monkaskalle

Matricaria inodora

syre

Rumex acetosa

liten monkaskalle

Matricaria suaveolens

bläckborre

Calla palustris

mäld

Chenopodium album

stenplister

Prunella vulgaris

kältistel

Lapsana communis

bönerot

Artemisia vulgaris

svinasylta

Polygonum persicaria

käringatand

Lotus corniculatus

rödnejlika

Erodium cicutarium

älgagräs, viter malört

Filipendula ulmaria

smörblomma

Ranunculus acris

bläckros

Alisma plantago-aquatica

kardborre

Actium lappa

ACC. N:R M. 9985: 2/.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sävj	Juncus effusus
maskros	Taraxacum vulgare
åkerkål	Raphanus raphanistum
svinakåpa	Alchemilla vulgaris
fårakåpa(minnre än den förra)	
hjordron(gubba å käringa)	Rubus chamemorus
väggalusapors	Ledum palustre
taskört	Rinanthus major, minor
skäller	Thlaspi arvense
blåbuk	Vaccinium uliginosum
kärrhummel	Comarum palustre
prästakrage	Chrysanthemum leucanthemum
hästapatte	Ajuga pyramidalis
ormbunke	Athyrium filix-femina
vildklöver, stenklöver	Trifolium medium
blåklint	Centaurea cyanus
jungfru Marie nyckel	Euphrasia officinalis
gullviva	Leontodon autumnalis
gökabyxer	Primula veris

ACC. N:R M. 9985:22.

slinnet

Vaccinium myrtillus

nattpion

Platanthera bifolia

vitsippa

Anemone nemorosa

blåsippa

" *hepatica*

näckros, vit

Nymphaea alba

" ,gul

" *luteum*

vassnässla

Urtica urens

stor nässla

" *dioeca*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Mr. Ednor aska

L.U.F. Acc. N:r 9985: 7

Landskap: Småland
Härad: Västra
Socken: Nydala
Uppteckningsår: 1945

Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Adress: St. Algat. 6, LUND
Berättat av: Klas Jonsson
Född år 1876 i Nydala

Bruk vid sådd och skörd.

Sådagär. Bönorna skulle sås Beda-dan, linet Karolina - eller Linnedan.

Sysslor i vårräppen. Havren fick inte sås senare än åttonde veckan. Potatisen sattes i tionde eller senast i nionde veckan. I mitten på tionde veckan hade de förberedande vårbruk.

Höstplöjningen. Den 1 okt. skulle plogen i jorden.

Skördebruk. När den som slog, kom till de sista stråna på åkern, samlade han ihop dem med lieudden och sa till den som band: "Här har du haren. Ta å nu" - Somliga lämnade de sista stråna kvar till glosen. - Sista äpplet skulle hänga kvar på trädet, annars blev det ingen mer frukt. - Tredjedag jul skakade de fruktträden och bad om god frukt. Sen band de halm om träna, där de hade skakat.